

KÜLTÜR EVRENİ

UNIVERSE CULTURE - МИР КУЛЬТУРЫ

Kış/ Winter / зима 2021 • Yıl / Year / Год 13 • Sayı / Number / Число 41

ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANAN ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ

Sosyal Bilimler

QUARTERLY INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL

Social Sciences

РЕФЕРИРУЕМЫЙ ЕЖЕКВАРТАЛЬНЫЙ ЖУРНАЛ

общественные науки

ISSN: 1308-6197

Sahibi / Owner / Хозяин

Hayrettin İVGİN

Kültür Ajans Tanıtım ve Organizasyon Ltd. Şti. - Konur Sokak 66/7 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0090.312 4259353 – kulturevreni@gmail.com

Sorumlu Yazı İşleri Md./ Associate

Editor Ответственный секретарь

Saliha Sinem İVGİN

Editörler Kurulu/ Editorial Board

Руководитель работы

Hayrettin İVGİN

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

Genel Koordinatör / Director / Директор

Hayrettin İVGİN

Redaktör/Redacteur/Редакция

Prof.Dr. Celal DEMİR – Ayşe İKİZ

Yayın Kurulu / Editorial Board / Редакция

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY • Dr. Yaşar KALAFAT

Prof. Dr. Taciser ONUK • Prof. Dr. İsmail PARLATIR • Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Nail TAN • Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN • Prof. Dr. Naciye YILDIZ

Yazışma Adresi / Correspondance Adres / Адрес издательства

Kültür Ajans Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 66/7 Bakanlıklar/ANKARA-TÜRKİYE

Tel.: 0090.312 425 93 53 (PBX) - Fax: 0090.312 419 44 43

E-mail: kulturevreni@gmail.com

www.kulturevreni.com

Fiyatı / Price /

Стоимость

60 TL (Yurt içi / Domestic)

20 \$ / 15 Euro (Yurt dışı / Abroad)

Стоимость подписки Abone Bedeli /

Subscription Price

240 TL (Yurt içi / Domestic)

80 \$ / 60 Euro (Yurt dışı / Abroad)

Baskı Tarihi/ Press Date

Ocak 2021

Baskı / Pres / Типография

Bizim Dijital

Kapak Resmi:

Harran Kümbet Evi (Şanlıurfa)

İÇİNDEKİLER/ CONTENT / СОДЕРЖАНИЕ

Editör'den/From The Editor/ От Редактора (Prof. Dr.) Hayrettin İvgin/Prof. Dr. Erdoğan Altınkaynak	7
Zeki Velidî Togan'ın "Umumi Türk Tarihine Giriş" Eserinde Kişi-Yer Adları Ve Etimoloji Denemeleri Person-Place Names And Ethymology Essays In The Work Of "The Introduction To General Turkish History(Umumi Türk Tarihine Giriş)" Of Zeki Velidî Togan's <i>Имена Собственные И Этимологические Исследования В «Введении В Общую</i> <i>Турецкую Историю» Зеки Велиди Тогана</i> Prof. Dr. Tuncer Gülensoy	9
Türkiye'nin Acil İhtiyaç Duyduğu Bazı Halk Kültürü Müzeleri Some Public Culture Museums That Turkey Needs Urgently <i>Музеи Народной Культуры, Которые Срочно Нужны Турции</i> Nail Tan	16
Âşık Kalecikli Mir'âtî ve Yeni Bir Gazeli Âshiq Mir'âtî From Kalecik (Ashiq Kalecikli Mir'âtî) And His A New Ghazel Lyric <i>Ашык Калечикли Мирати И Его Новая Газель</i> Prof. Dr. Eyüp Akman	24
Ahiliğin Anadolu ve Zile'de Uygulanan Bir Ritüeli Esnaf Duası Geleneği A Ritual Of Ahi Community In Anatolia And Zile The Traditional Of Tradesmen's Prayer <i>Традиционные Молитвы Торговцев В Районе Зиле И В Анатолии Как Ритуал</i> <i>Зрелости</i> Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yardımcı	36
Bursa Kızıkları ve Diyarbakir Güzelköy Karşılaştırmalı Monografi Denemesi Bursa Kızıkları And Diyarbakir Güzelköy Comparative Monograph Essay <i>Бурса Кызыклары И Диярбакыр Гюзелькёй: Сравнительное Монографическое</i> <i>Исследование</i> Songül Çakmak-Dr. Yaşar Kalafat	45
Esirî Baba'nın Şiirlerinde Hurufilik İzleri ve (Pâ, Çâ, Jâ, Gâ) Mazmunu Traces Of Hurufis And (Pâ, Çâ, Jâ, Gâ) Mazmun In The Poems Of The Esirî Baba <i>Следы Хуруфизма И Смысл (Па, Ча, Жа, Га) В Стихах Эсири Баба</i> Hayrettin İvgin	63
Hekimhanlı Âşık Esirî Baba (1843-1913)'da Taşlama ve Öğütlemeler Hekimhanlı Âshiq Esirî Baba's (1843-1913) Epigram And Grinding <i>Сатира И Наставления В Хекимханлы Эсири Баба (1843-1913)</i> Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Çiftlikçi	74

ÂŞIK KALECİKLİ MİR'ÂTÎ VE YENİ BİR GAZELİ

ÂŞIĞ MİR'ÂTÎ FROM KALECİK (ASHIĞ KALECİKLİ MİR'ÂTÎ) AND HIS A NEW GHAZEL LYRIC

АШЫК КАЛЕЧИКЛИ МИРАТИ И ЕГО НОВАЯ ГАЗЕЛЬ

Prof. Dr. Eyüp AKMAN*

ÖZ

XIX. yüzyılın güçlü âşıklarından birisi de Kalecikli Mirâtî'dir. Bu âşığımızla ilgili ilk kitap İhsan Ozanoğlu tarafından "Kalecikli Mirâtî" adıyla yayımlanmıştır. Bu kitapta Mir'âtî'nin 14 şiiri bulunmaktadır. Mirâtî'nin asıl adının Mehmet olduğu, 1809'da doğduğu, 1884 yılında öldüğü sanılmaktadır. Babasının adı tespit edilememiştir, ancak annesinin adı Fatma'dır. Mirâtî'yle ilgili ikinci kitap Hayrettin İvgin-Ali Esat Bozyiğit tarafından 2004 yılında Ankara'da Kültür Ajans Yayınları arasında yayımlanmıştır. Bu kitapta Mir'âtî'nin 27 şiiri yayımlanmıştır. Bu kitabın ikinci baskısı Kalecik Belediyesi tarafından "Kalecikli Âşık Mirâtî" adıyla 2016 yılında Ankara'da yapılmıştır.

Bu makalemizde; Kastamonulu Âşık Feyzi'nin hazırladığı Fusûl-ı Âşıkân adlı eserde yer alan Kalecikli Âşık Mirâtî Baba'ya ait altı adet heceli, üç adet aruzlu olmak üzere dokuz adet şiiri verilmektedir.

Bunlardan sekiz adeti Hayrettin İvgin ve Ali Esat Bozyiğit'in eserinde yer almaktadır. Aruz ölçüsüyle yazılı bir numaralı gazel ilk defa bu makalemizde yayımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalecikli Mirâtî, İhsan Ozanoğlu, Hayrettin İvgin-Ali Esat Bozyiğit, Âşık Feyzi, Fusûl-ı Âşıkân yayımlanmamış gazel.

ABSTRACT

One of the potent minstrels of the XIXth century is Mirâtî from Kalecik (Kalecikli Mirâtî). The first book about this minstrel was published by İhsan Ozanoğlu under the name "Mirâtî from Kalecik (Kalecikli Mirâtî)". In this book, there are 14 poems of Mir'âtî. It is believed that Mirâtî's real name was Mehmet, he was born in 1809 and died in 1884. Her father's name could not be identified, but her mother's name is Fatma. The second book about Mirâtî was published in Ankara by Hayrettin İvgin-Ali Esat Bozyiğit in 2004 in Kültür Ajans Publications. 27 poems of Mir'âtî were published in this book. The second edition of this book was made

* Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi. Kastamonu/TÜRKİYE
(eakman@kastamonu.edu.tr)

by Kalecik Municipality in Ankara in 2016 with the name “Ashiq Mirâtî from Kalecik (Kalecikli Aşık Mirâtî)”.

In this article; nine poems of Ashiq Mirâtî from Kalecik (Kalecikli Aşık Mirâtî Baba), including six syllable and three prosody poems are given in the work named “Fasil of Minstrels (Fusûl-ı Âşıkân)” prepared by Ashiq Feyzi from Kastamonu (Kastamonulu Aşık Feyzi).

Eight of these are included in the work of Hayrettin İvgin and Ali Esat Bozyiğit. The number one ghazel written in prosody is published for the first time in this article.

Key Words: Mirâtî From Kalecik (Kalecikli Mirâtî), İhsan Ozanoğlu, Hayrettin İvgin-Ali Esat Bozyiğit, Âşiq Feyzi (Âşık Feyzi), “Fasil of Minstrels (Fusûl-ı Âşıkân)”, unpublished ghazel.

XIX.yüzyıl, âşık edebiyatının zirveye çıktığı, farklı muhitlerde pek çok güçlü âşığın/ halk şâirinin yetiştiği bir asırdır. Bu asırda yetişen bir âşık da Kalecikli Mir’âtî’dir. Mir’âtî hakkında kaynaklarda yeteri kadar bilgi yoktur. Ne doğum tarihi ne de ölüm tarihi bellidir. Onun hakkında yapılan ilk çalışmalardan olan “Kalecikli Mirâtî” adlı makalesinde İhsan Ozanoğlu, Mir’âtî’nin asıl adının Mehmet olduğunu, babasının adının bilinmediğini fakat annesinin adının Fatma olduğunu, Çanşahoğulları aile lakabıyla anıldıklarını ve 1225-1300 yılları arasında yaşadığını ifade etmektedir(Ozanoğlu, 1939:9). Ozanoğlu üç ayrı makalesinde maalesef Mir’âtî’ye ait 14 adet şiir bulup neşredebilmiştir.

Âşık Kalecikli Mir’âtî hakkında en kapsamlı ve titiz çalışma Hayrettin İvgin ile Ali Esat Bozyiğit’e aittir. Bu çalışmada sözü geçen âşık hakkında yapılan bütün incelemeler gözden geçirilmiş, âşığın hayatı, eğitimi ve âşıklığı ve şiir sanatı üzerinde durulmuştur. Çalışmaya, elde edilebilen 27 adet şiir de ilave edilmiştir.

Biz bu yazımızda, Kastamonulu Âşık Fevzi’nin hazırladığı Fusûl-ı Âşıkân adlı eserde yer alan Kalecikli Âşık Mir’âtî Baba’ya ait altı adet heceli, üç adet aruzlu olmak üzere dokuz adet şiiri yayımlıyoruz. Bunlardan sekiz tanesi Hayrettin İvgin ve Ali Esat Bozyiğit’in eserinde yer almaktadır. Aruz ölçüsüyle yazılmış bir numaralı gazel, ilk defa burada yayımlanmaktadır.

Kastamonulu İshakzâde Âşık Fevzi 1857-1917 yılları arasında yaşamıştır. İyi bir tahsil görmüştür. Şiire ve musikiye meraklıdır. Elimizde dört eseri bulunmaktadır. Bunlar “**Mecmûa-yı Şuâra ve Hâtîrât-ı Fevzi**”, “**Fusûl-ı Âşıkân**” ve iki adet şiir mecmuasıdır. Bunlardan ilkinin hazırlanış tarihi 1320/1902’dir. Eser, kitap formatında baskıya hazırlanmış ise de basılamamıştır. Eserin sayfa sayısı 300’dür. Âşık Fevzi bu eserinde pek çok âşık ve şâirin şiirlerine yer vermiştir. Gezdiği yerlerde (Bursa, Samsun, Giresun, Trabzon, Sinop, Ankara, Bolu) karşılaştığı durumları ve hatıralarını şiir

şeklinde dile getirmiştir. Ayrıca pek çok yapıya (cami, çeşme, mezar taşı) yazdığı kitabe ve düşürdüğü tarihleri eserine almıştır. Âşık Fevzi'nin kendisine ait şiirleri de bu mecmua içindedir.

Fevzi Efendi, "Fusûl-ı Âşıkân" adlı eserini de 1323/1905 tarihinde kitap formatında hazırlamış fakat onu da bastıramamıştır. Bu eser, baş tarafındaki fihrist hariç, 418 sayfadan oluşmaktadır. Eserin içinde divan ve halk şâirlerine ilişkin şiirler ve bu şiirlerin türleri, hangi makamda okundukları ve şâirine ait bilgiler yer almaktadır.

Fevzi'nin şiir mecmualarından birisi şahsi kütüphanemizedir. 1295 tarihli bu mecmua 102 varaktır.¹ Diğeri ise Fatih Köksal'ın elinde bulunmaktadır².

Kastamonu, on dokuzuncu asırda ve yirminci yüzyılın başlarında İhsan Ozanoğlu'nun ifadesiyle "âşıkların kâbesi" gibidir. Düzenli olarak Çankırı Yapraklı'da gerçekleştirilen panayıra gelen âşık ve şâirler muhakkak Kastamonu'ya uğrar ve buradaki âşık ve şâirlerle görüşürlermiş. Kalecikli Mir'âtî'nin de Kastamonu'ya uğradığı ihtimal dahilindedir. Kastamonu kaynaklı mecmualarda şiirlerine rastlanması bu ihtimali kuvvetlendirmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Âşık Fevzi Fusûl-ı Âşıkân adlı eserine "Li-Cenâb-ı Kalecikli Mir'âtî Babanıdır" başlığı altında, eserinin farklı sayfalarında Kalecikli Mir'âtî'ye ait dokuz şiir koymuş ve her şiirin okunduğu makam ve bestesinin adını da şiirin yanına veya üstüne kırmızı mürekkeple yazmıştır. Yaşı itibarıyla Âşık Fevzi, Mir'âtî'yi görmüş olabilir. Fakat eserlerinde Mir'âtî hakkında hemen hiç mâlumat vermez. Sadece Fusûl-ı Âşıkân adlı eserinin fihrist kısmında "Saz şâirlerindendir. Alevî meşreb bir ârif idi." demektedir.

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz. Bu yazı vesilesiyle Kalecikli Âşık Mir'âtî'yi yeniden gündeme getirmiş olduk ve onun şiir külliyatına bir şiir daha kazandırdık. Âşık Fevzi'nin Fusûl-ı Âşıkân adlı eserinden, aşağıda vermiş olduğumuz şiirlerin hangi beste veya makamla okunmuş olduğunu öğrenmiş olduk. Ayrıca daha evvel yayımlanmış olan şiirlerin varyantlarını da bu yazı ile neşretmiş olduk.

-1³-

Garib Bestesinden

Na't-ı Resûl⁴

1- Ey şâh-ı risâlet sultân-ı kevneyn
Buyruldu hakkıñda "Levlâke levlâk"
Ey nûr-ı nübüvvet cedde'l Haseneyn
Seniñçün var oldu zemîn ü eflâk

2- Şerî'at şehrinîñ şehinşâhısîñ
Tarîkat burcunuñ mihri mâhısîñ
Bütün mücrimleriñ penâhgâhısîñ
Seni münkir olan edemez idrâk

¹ Bu mecmua hakkında ayrıntılı bilgi almak için bkz. (Akman, 2019:147).

² Bu mecmuanın tanıtım yazısı için bkz. (Köksal, 2016:169).

³ krş. İvgin, 2016:17.

⁴ Fusûl-ı Âşıkân, s.21

3- Vâsf eder vassâflar ‘âlî zâtını
Ne behzâd nakş etmiş hûb sıfâtını
Dûr etme bâbındañ bu “*Mir’âtî’ni*”
Değildir râhıfda zerrece şekkâk

-2⁵-

Koşma Bestesinden/Bayâtîden⁶

1- Zâhid bize ol feyyâz-ı mutlakdan
Mev’id-i dîdâr-ı ‘aşk olmuştu peyk
Vâdî-yi akdeste Mûsâ’ya Hakk’dan
Erişti hitâb-ı “Fahla’ na’leyk”

2-Temennî kıldıkda ‘âşık rahmâna
Nağmesi erişir heft âsumâna
Bâtın diyarından gûş-ı cânâna
Aks etti sadâ-yı lebbeyke lebbeyk

3. Hızır’dan nûş eden âb-ı hayâtı
Dâreynde bulur elbet[te] necâtı
Bî-basarlar görmez eşki *Mir’âtî*
Hezârân söyleseñ “Etûbu ileyk”

-3⁷-

Kerem Bestesinden/ Mutasavvifâne⁸

1- Âmennâ deyüp Hakk’a îmân etdik
Erenler râhına lâ-şekcesine
Bâğ-ı mahabbetde büyüyüp bitdik
Bir bûy aldık gülden çiçekcesine

2- Söyleseñ nutkumuz gelmez takrîre
Ma’nâ-yı noktamız sığmaz tefsîre
İkrâr verüp îmân etdik bir pîre
Er evlâdı eriz gerçekcesine

3- Vücûd bir gemidir ‘akıldır yelken
‘Ummâna rast gelir yürüyen erken
“El-hakku azherü mine’ş-şems” iken
Sûfî ‘inâd eder eşekcesine

⁵ krş. İvgin, 2016:18

⁶ Fusûl-ı Âşıkân, s.61

⁷ krş. İvgin, 2016 :15

⁸ Fusûl-ı Âşıkân, s.65

4-*Mir'âtî* sözleriñ gizli muammâ
Ulû'l-*eb*sâr olanlara hüveydâ
Bî- eliz, bî-beliz, bî-diliz ammâ
Gezeriz âlemi erkekçesine

-4⁹-

Tatyan Kerem Bestesinden/ Urfa Ağzından Terennüm Olunur¹⁰

1- Sefîne-yi ömrüm girdâb-ı gamda
Lenger-endâz yatar hevâsın bekler
Mecnûn-ı 'aşk olan kûh-ı sitemde
Başında âşiyân (ile) Leylâsın bekler

2- Şimdi bir tutarlar altını, pulu
Şeker ile şebbi, hâr ile gülü
Karga ile bir görürler bülbülü
Serçe de 'ankânîñ yuvasın bekler

3- Ne hikmet pîrlerden olmadı himmet
Îlâhi feth olsun bâb-ı mürüvvet
Herkes maksûduna erdi selâmet
Mir'âtî Mevlâ'nîñ rızâsın bekler

-5¹¹-

Garib Bestesinden/Hikemâne¹²

1- Ne hikmet 'âşıklar sâlûs gözüne
Dâ'im hor görünür mütekerrihdür
'Ârifler nâzırdır kendi özüne
Niyetine göre müteşebbihdir

2- Zâhidâ taş atma âşıkânlara
Kavlinde, fi'linde sâdıkânlara
Emr ü nehyi ta'lîm etme anlara
Anlar her umûra mütenebbihdir

3- *Mir'âtî* görene göre ne vardır
Ol yâri görmeyen dâ'im ağıyardır
Zâhide i'tikâf kuru divârdır
'Âşıklar cemâle müteveccihdir

⁹ krş. İvgin, 2016:20

¹⁰ Fusûl-ı Âşıkân, s.68

¹¹ krş. İvgin, 2016:21

¹² Fusûl-ı Âşıkân, s.73

-6¹³-

Vak'a-yı Kerbelâyı Hâki¹⁴

1- Gûş eyle pendimi 'ârif ü dânâ
Dânâ iseñ fehm et sırr-ı Yezdân'ı
Yezdân ne hikmetler eyledi inbâ
İnbâ etmek için sırr-ı Sübhân'ı

2- Zâtından tecellî etdi ibtidâ
Tecellîden bir nûr olundu peydâ
İdrâk eyle nedir kudret-i Mevlâ
Bırakma diliñden vird-i Mennân'ı

3- Çünkü yaradıldı ol nûr-ı akdem
Andan zuhûr etti ervâh-ı 'âlem
Nûr-ı Mustafâ'yı kıldı mükerrem
Anıñçün var etti kevn ü mekânı

4- Kün dedi var oldu bu kevn ü mekân
Melâ'ikle ol kubbe-yi âsumân
Evvelâ aydınlık oldu nümâyân
Kurdu nüh eflâke nazm-ı devrânı

5- Bi'lcümle eşyâyı var etdi Ma'bûd
Ahsen-i takvîmde eyledi mevcûd
Eylemedi İblîs Âdem'e sücûd
Ol zamân cennetden sürdü şeytânı

6- Hem sulb-ı pederden bunca enbiyâ
Geldi bu 'âleme hep gûnâ gûnâ
Nûh kavmine gazap eyledi Mevlâ
Musallat eyleyüp kıldı tûfânı

7- Lût kavmi gâyetle oldular tuğyân
Livâtaya düşdü şeyh ü şâbb hemân
Bir seher vaktinde Hazret-i Sübhân
Zemîne gark etti bunca insânı

8- 'Akla fikre sığmaz hikmet-i Settâr
Hak dostun bilmedi o Nemrûd hûnhâr
İbrâhim'e nârı eyledi gülzâr
Erişdikde nâre Hakk'ın fermânı

¹³ krş. İvgin, 2016:21

¹⁴ Fusûl-ı Âşıkân, s.102-106. Dâsitânlar başlığı altında verilmiştir.

9- Hak tecellî kıldı Tûr'da Mûsâ'ya
Anda hayran kaldı sırr-ı Mevlâ'ya
"Rabbi erni" deyüp kıldı du'âya
Ol zamân işitti o "Lenterâni"

10- Bî-peder zuhûra geldi Mesîhâ
Nice mu'cizâtlar eyledi icrâ
Dâre çekti anı kavm-i Nasârâ
İnkâr eylediler rûh-ı Rahmân'ı

11- Tulû' etti dehre fahr-i kâ'inât
Dîn çırağı ol ekmelü't tahiyyât
Efdalü'l enbiyâ ale'd-derecât
Nûruyla gark etti bütün cihânı

12- Çünkü tulû' etdi o mâh-ı münîr
Etmek için halkı Hallâk habîr
Evsâfı dil ile olunmaz ta'bîr
Dîne da'vet etti kavm-i nâdânı

13- Şerî'at sancağın dikdi ol Resûl
Hakk aña Kur'ân'ı eyledi menzûl
Añın da'vetini edenler kabûl
Buldular cenneti, lutf-ı Rabbân'ı

14- Şerî'atın kurdu şâh-ı Enbiyâ
Sevenler dost oldu sevmeyen cüdâ
Doğdu geldi şîr Aliyyü'l Murtazâ
Tarîkat burcuna dikti nişânı

15- Yâr-ı gârı sıddîk hilâfet etdi
Ömerü'l-Fâruk'ı 'adâlet etdi
Osmân-ı zi'nnûreyn tilâvet etdi
Şerî'at tahtında hükm-i furkânı

16- Çağrıldı dillerde Haydar-ı Kerrâr
Darbından titredi cihân ser-â-ser
Aña mensûb oldu Düldül, Zülfikâr
Tîğından geçirdi çok münkirânı

17- Uyandı uykudan cihân uyurdu
Hak sırrını sır ehline duyurdu
Hudâ aña hem arslanım buyurdu
Kimse bilmez kimdir Şâh-ı Merdânı

18- ‘Ali’niñ işine ‘akıllar ermez
‘Aklı idrâk eden beyâna vermez
Cihân Haydar olsa kör olan görmez
Bulana ‘aşk olsun genc-i nihânı

19- Fesâda düşdüler bir alây mel’ün
Emr-i peygamberi kıldılar mağbûn
Abdurrahman ibn-i Mülcem döktü hûn
Gör neye uğradı Hakk’ın arslanı

20- Namâz kılmak için mescide vardı
Mülcem oğlu anıñ vaktin arardı
Namâz kılar iken ol şâhı urdu
Bilmedi o kâfir yediği nânı

21- Çünkü mecrûh oldu şâh-ı velâyet
Ol demde nûş etti câm-ı şehâdet
Hasan'la Hüseyin'e kıldı vasiyyet
Bir deveci gelir, gözleyiñ anı

22- Dedi gelecektir bunda bir ‘Arab
Elinde bir deve yüzünde nikâb
İster cenâzemi etmeyiñ cevâb
Deyüp ol Hûda'ya tapşırdı cânı

23- Ehl-i beyt içine düştü bir figân
Hasan'la Hüseyin kıldılar nâlân
Gasl edüp namâzın kıldılar ol an
Erişti bir Arab deve sar-bânı

24- Yükletti tâbûtu deve üstüne
Çekti resenini aldı destine
O şâh amânını verdi dostuna
Hasan'la Hüseyin'e düştü figânı

25- İki şehzâdeye düştü endîşe
Dediler olmayız kâ’il bu işe
Düştüler peşine hem koşa koşa
Tuttular deveyi hem çeken cânı

26- Deveci nikâba uzattı eli
Açdı nikâbını pür-nûr-ı celî
Gördüler deveci kendidir 'Ali
Ol vakit bildiler şâh-ı merdânı

27-Şâhîñ şehîd olduğunu duydular
Yezîd-i mel'ûna haber saldılar
Îmâm-ı Hasan'a zehir verdiler
Soldurdular ol gonçe-i handânı

28- Şimdi kaldı bu Hüseyin şehzâde
İşidüp Yezîdler düştü fesâda
Leşker çekdi kasd[ı] âl-ı evlâda
Kurdular Kûfe'ye ulu dîvânı

30- Mervân geldi Kerbelâ'ya oturdu
Ceng ü cidâl için ordusun kurdu
'İbâdet ederdi ezân okurdu
'İbâdetsiz geçirmezdi zamânı

31- Şah Hüseyin gördü bunları hemân
Dedi yâ Rab bunlar nasıl müslümân
Evlâd-ı Resûle oldular düşmân
Kimse görmüş değil böyle seyrânı

32- 'Ali evlâdına etmeyüp hürmet
Kesdiler suları verüp eziyyet
Hak'dan korkmadılar hâricî millet
Susuz bıraktılar bütün sıbyânı

33- Şâh Hüseyin dedi ey kavm-i 'adû
Veriñ şu yetimler içsün birâz su
Olmasun mahşerde yeriñiz tâmû
Mesken etmeñ kendiñize nîrânı

34- Bu söze hiç kimse olmadı memnûn
Kaldı teşne dilller ciğeri yangun
Şâhı şehîd etti âh Şimr-i mel'ûn
Düştü Kerbelâ'ya akıttı kanı

35- On iki imâmıñ on dört ma'sûmuñ
Kanın akıttılar bunca mazlûmuñ
Hak belâsın versin o kavm-i şûmuñ
Etdi ehl-i beyte bunca ziyânı

35- Ehl-i beyt içine gulgule saldı
Deryâlar mevc urup hurûşa geldi
Ol nübüvvet gülü sararup soldu
Erdirdi ol mel'ûn bâd-ı hazânı

36- Nice kanlar içdi hâk-i Kerbelâ
Lâ-cerem haşredek kaldı teberrâ
Bu da'vâ' âlemde görülür hâlâ
Hak dûr etsün bizden Şimr-i Mervân'ı

37- *Mir'âtî* böyledir bizlerde 'âdet
Peygamber dostuna okuruz rahmet
Düşmânına olsun sad hezâr la'net
Zîrâ terk etmeyiz, yolu erkânı

Aruzlu Şiirler

-1-

Gazel¹⁵

**Fe i lâ tün/ Fe i lâ tün/ Fe i lâ tün/ Fe i lün
(fâ i lâ tün/fa'lün)**

1- Yine sâlûs oturup savm-ı vuslâtın söyler
Cenneti halka satup sîm-i berâtın söyler

2- Bizi hak eyledi dîdârına müştâk ezeli
Diñlemem vâ'iz-i har hûr [u] benâtın söyler

3- Bizlere râfizî ta'bîr eder ol sûfî-yi har
Kendi zu'mınca sanup fisk-ı lugâtın söyler

4- El-keîâm çünkü sıfâtı'ı- mütekellim oldur
Her ne söylerse kişi kendi sıfâtın söyler

5- Sad hezâr mu'ciz-i peygamberi görse kanmaz
Yine ol kâfiri gör lât u menâtın söyler

6- Lâ-fetâ bahrına daldı yine fülk-i *Mir'ât*
Femi isneyn 'aşere remz-i nikâtın söyler

¹⁵ Fusûl-ı Âşıkân, s.131

-2¹⁶-

Divân¹⁷

Fâ i lâ tün/ Fâ i lâ tün/ Fâ i lâ tün/Fâ i lün

1- Sırr-ı kudret-i âşıkânıñ levha-yı kılkindedir
Ma'nâ-yı tahkik rumûzâtı gibi ilkindedir

2- Havf çekmez sad hezâr tûfân olursa ehl-i 'aşk
'Âlem içre bir kişi "Cûdî"deki fülkündedir

3- Yañılup râh-ı ma'ârif olmadı güm-râh-ı râh
Ayrılır mı ehl-i diller ehl-i beyt silkindedir

4- Sanma sen ma'dümdür zâhid bu mülk ü mâliki
Mâlikü'l-mülk dâ'im o reng-i gönül mülkündedir

5- Kûy-ı yârda görelî bed rû râkibi *Mir'ât'â*
Ol zamândan hâliyâ reşkiyle bu dil kindedir.

-3¹⁸-

Gazel/Uşşâkdan¹⁹

Fâ i lâ tün/ Fâ i lâ tün/ Fâ i lâ tün/Fâ i lün

1- Dâver-i âdem olur sulb-i pederde o meni
Ta'lîm etdikçe zehî nokta-i "men âllemeni"

2- Nâ-Hudâsız yürümez bahride ol keşfî-yi Nûh
Yürü bir mürşid-i kapûdâna eriş tut dümeni

3- Her çiçek reng-i cilâ gösterir ammâ hâlis
Bezeden gülşeni sünböldür o sahn-ı çemeni

4- Reh-i revân olmayacak sanma alınmaz menzil
Söyledi şâh-ı cihân der Yemenî pîş-i meni

5- *Mir'âtâ tab'*-ı [e]ş'ârıñ okuyan ehl-i dilân
Edemez "min-ledün" olduğuna kat'â gümeni

¹⁶ krş. İvgin, 2016: 53

¹⁷ Fusûl-ı Âşıkân, s.56

¹⁸ krş. İvgin, 2016: 47

¹⁹ Fusûl-ı Âşıkân, s.135

KAYNAKLAR

AKMAN, Eyüp(2019). “Erzurumlu Emrah’ın Yeni Şiirleri”, *Türklük Bili-
minde Gür Bir Ses Prof. Dr. İsa Özkan’a Armağan*, Ankara, TKAE Yayınları

İVGİN, Hayrettin-Bozyiğit, Ali Esat (2004), *Kalecikli Âşık Mirâtî*, Ankara,
Kültür Ajans Yayınları: 11

İVGİN, Hayrettin, Bozyiğit, Ali Esat (2016). *Kalecikli Âşık Mir’âtî*, Kalecik
Belediyesi Kültür Yayınları

KÖKSAL, Fatih(2016). “Kastamonulu İshak-zâde Fevzî Mecmuası”, *Yâ
Kebîkeç*, İstanbul Kesit Yayınları

OZANOĞLU, İhsan(1939). “Kalecikli Mirâtî”, *Yeni Görüş Dergisi* (Kas-
tamonu), Sayı: 6,7,9